

[K] **HOFLEVERANCIERS VAN HET MODERNE VARIÉTÉ. TIEN JAAR ASHTON BROTHERS**

Worden theatervoorstellingen per definitie gekenmerkt door hun voorbijgaande aard, in meer of mindere mate geldt dat ook voor theatergenres. Zo zijn de kluchtenmachinerie van weleer – met legendarische titels als *De tante van Charlie* en *Boeing Boeing* – en bijvoorbeeld ook het genre van de radiohoorspelen zo niet dood, dan toch behoorlijk gemarginaliseerd. Een genre dat het meest te lijden heeft gehad van de experimenteerdrijf in het theater en de opkomst van de nieuwe media, zijn waarschijnlijk de aloude revue en het daaraan verwante variététheater.

In Nederland is de populaire komiek André van Duin een van de laatsten – misschien wel de laatste – die dat genre beoefent in een professionele mix van vertrouwde en meer eigentijdse showelementen. Onder de meer algemene noemer “theateramusement” is Van Duin echter niet de enige. Hoewel ze vermoedelijk een ander – voornamelijk jonger en wat meer op theater georiënteerd – publiek aanspreken, vinden ook de vier mannen van de Ashton Brothers hun inspiratie in de ouderwetse variétévormen.

De Ashton Brothers, of Ashtons, zoals ze ook wel worden genoemd, bestaan uit Pepijn Gunneweg, Pim Muda, Joost Spijkers en Friso van Vemde Oudejans. Ze leerden elkaar kennen als studenten aan de Amsterdamse Kleinkunstacademie. Na het voltooien van hun opleiding, in 2001, besloten ze samen een show te gaan maken. De naam Ashton Brothers ontleenden ze aan een groep Australische circusartiesten uit het begin van de vorige eeuw.

Tragiek van de Onderman, onder meer gebaseerd op studieopdrachten uit de academietijd, was meteen een schot in de roos. Impresariaat Jacques Senf ontdekte het talent van de vier tijdens het Internationaal Theaterschoolfestival in Amsterdam en plande een tournee voor het daaropvolgende seizoen. In december 2002 beleefde de voorstelling, inmiddels aangepast en uitgebreid, zijn officiële première. Pers en publiek reageerden enthousiast en de aanhoudende bijval maakte een tweede seizoen mogelijk, waarin ook een aantal optredens in het buitenland plaatsvond. *Tragiek van de Onderman* zette daarmee de toon voor een lange reeks

successen, zowel nationaal als internationaal.

Inhoudelijk bevat de voorstelling alle ingrediënten die ook in latere shows aanwezig zijn. De Ashtons wonnen er de Pall Mall Exportprijs mee, een onderscheiding voor opvallend jong talent in de cultuursector. De jury rapporteerde: “[De Ashton Brothers] maken gebruik van de traditie van het variété maar zijn vernieuwend in vorm en overdonderen met jeugdige en tomeloze energie. De bouwstenen van hun optreden zijn acrobatiek, slapstick en muziek waarbij humor in hoog tempo wordt afgewisseld met ontroering, en grote theatrale effecten met kleine intieme momenten.” Het is een omschrijving die tot vandaag onverminderd geldig is voor de inhoud van de Ashton-shows, waarin per voorstelling hooguit de accenten wisselen, maar niet de ingrediënten.

De internationale doorbraak van de Ashtons volgde met het tweede programma, *Ballyhoo!*, dat in 2005 onder meer te zien was tijdens het Fringe Festival in Edinburgh. Mede omdat gesproken tekst in de voorstellingen nauwelijks aanwezig is en de basis wordt gevormd door universele theaterdisciplines, wordt de taal van de Ashtons overal ter wereld verstaan. In tekstuele zin kennen hun shows nauwelijks diepgang en dus kan de kwaliteit ervan uitsluitend worden afgemeten aan hun amusementswaarde. Hoe hoog die is, blijkt alleen al uit het feit dat *Ballyhoo!* in staat was het ruim twee jaar en driehonderd voorstellingen uit te houden. Op 3 oktober 2007 verzorgde de groep op uitnodiging van de Nederlandse ambassade in Slovenië een optreden in Ljubljana, in aanwezigheid van onder meer de huidige koning en koningin van Nederland.

In het voorjaar van 2008 ging de derde show in première, getiteld *Charlatans, a medicine show* – net als de naam Ashton Brothers doen ook de Engeltalige titels uiteraard recht aan de toenemende belangstelling vanuit het buitenland. Dit derde programma speelde door tot in 2012, en dat had niet alleen met het eclatante succes ervan te maken, maar ook met de omstandigheid dat de aanvankelijke speellijst niet kon worden voltooid als gevolg van het feit dat Friso van Vemde Oudejans moest opboksen tegen een ernstige en langdurige ziekte. Weliswaar werd een vervanger gezocht en gevonden, maar toch moesten zo'n zeventig voorstellingen worden afgelast. Het oorspronkelijke viertal, inclu-

sief een genezen verklaarde Van Vemde Oudejans, speelde *Charlatans* uiteindelijk door tot in 2012.

Inmiddels hebben andere muziek- en theatermakers ontdekt welke extra dimensie samenwerking met de Ashton Brothers kan opleveren. Na een eerder gezamenlijk optreden met het Nederlands Blazers Ensemble in *A Midsummernight's Dream* (2009) deden de Ashtons in het seizoen 2011-2012 als gastacteurs mee in *Vertellingen van 1001 nacht* door Het Zuidelijk Toneel. Met hun muzikale talent, hun halsbrekende toeren en hun perfecte gevoel voor timing verleenden ze de voorstelling de schwung die deze op andere momenten nogal eens miste.

En nu is er dan de jubileumshow *Treasures*, een schatkist met eerder uitgevoerde, maar verder geperfectioneerde acts, naast nieuw materiaal, in een fantastisch decor met inventieve perspectivische vondsten. Over de oudere nummers zegt Van Vemde Oudejans: “Je kunt ze twintig jaar spelen en toch telkens, weliswaar in detail, veranderen. Ze zijn te slijpen als een diamant. Er is altijd nog een hoekje dat scherper, strakker of glimmender kan.”

Ballyhoo! (2005) van de Ashton Brothers, Foto Leo van Velzen.

Treasures ging op 10 december 2012 in première in het Oude Luxor Theater in Rotterdam, en zal op z'n minst tot eind april 2014 weer overal te zien zijn.

De show bevat opnieuw de typisch masculiene, morbide en vooral magische elementen die we van het viertal gewend zijn. Helaas is het ondoenlijk in een paar zinnen te beschrijven wat er daadwerkelijk te beleven en te genieten valt. Kan iemand die de Ashtons nog nooit gezien heeft zich iets voorstellen bij een geit die het *Ave Maria* zingt en na een dodelijk schot minstens een minuut lang in een hilarische stervensnood verkeert? Bij de vergeefse pogingen van acteur Pepijn Gunnweg om een goudvis te reanimeren? Of bij twee halfnaakte mannen die rivaliserende penissen verbeelden – een act overigens uit de oertijd van de Ashtons?

En dan nog doen dergelijke voorbeelden geen recht aan de subtiele, delicate momenten die er ook zijn, zij het misschien iets te weinig om het ritme van de voorstelling mede te bepalen. Er wordt in het algemeen groot uitgepakt, maar er is ook klein leed, en er zijn schitterende muzikale momenten waarbij de lach even doodvalt en plaatsmaakt voor fluisterstille ontroering. Het samenspel van de acteurs beneemt je soms de adem en de fysieke en mimische vaardigheden die ze beheersen, wekken telkens weer bewondering.

Geen wonder dat de capriolen van het kwartet zich mogen verheugen in een constante belangstelling en dat ook anderen daarop proberen in te spelen. Niet alleen het Nederlands Blazers Ensemble en Het Zuidelijk Toneel, maar bijvoorbeeld ook de organisatie die verantwoordelijk was voor de feestelijke opening van het verbouwde Rijksmuseum in Amsterdam op 13 april 2013. Andermaal traden de Ashtons daar op in aanwezigheid van koninklijk gezelschap. Het is een aangename gedachte dat ook de hoogste kringen de kans krijgen deze hofleveranciers van het moderne variété te bewonderen.

JOS NIJHOF

www.ashtonbrothers.nl
